

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 22/00012-14
Saksbehandler Anja Pettersen

Høringsuttalelse vedrørende endringer i domstolstruktur

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Kommunestyret	17.03.2022	13/22

Kommunestyret har behandlet saken i møte 17.03.2022 sak 13/22**Møtebehandling**

Odd Harald Reve (Sp) fremmet følgende alternativ til pkt. 1:

«Farsund kommune ønsker endringer av dagens domstolstruktur, tilbakeføres som Lister tingrett og Lister jordskifterett.»

Votering

Ved alternativ votering mellom rådmannens forslag til pkt. 1 og Odd Harald Reves forslag til pkt. 1 ble rådmannens forslag vedtatt med 26 (6Frp,4H,V,R,Sv,5Krf,8Ap) mot 3 (3Sp) stemmer.

Rådmannens innstilling til pkt. 2 enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

Pkt 1. Farsund kommune ønsker ikke endringer av dagens domstolstruktur

Pkt 2. Fastsetting av rettskretser og rettssteder skal lovfestes.

Høringsuttalelse vedrørende endringer i domstolstruktur

Rådmannens innstilling:

Pkt 1. Farsund kommune ønsker ikke endringer av dagens domstolstruktur

Pkt 2. Fastsetting av rettskretser og rettssteder skal lovfestes.

Vedlegg

Høringsnotat av 26.02.2022 fra Justis- og beredskapsdepartementet

Notater fra Agder tingrett og fra Østre Agder-samarbeidet

Oversikt over domstoler og jordskifteretter

Saken kort fortalt

Justis- og beredskapsdepartementet (Sivilavdelingen) har sendt ut en høring som gjelder endringer i domstolstruktur. Det anbefales å lese hele høringsnotatet.

Bakgrunn

Utgangspunktet for høringsaken er (utdrag /sit.høringsnotatet):

«Regjeringen ønsker å sikre innbyggerne i hele landet god rettsikkerhet og tilgjengelige tjenester. Tilgjengelige domstoler med nærhet til brukerne er viktig for tilliten til domstolene. Gjennom flere år har det vært en utvikling fra mindre lokale domstoler til større kollegiale enheter. Å ikke ha stedlig ledelse vil over tid kunne gå utover hvordan ressursene blir fordelt og svekke grunnlaget for å opprettholde lokale domstoler. I tråd med Hurdalsplattformen, foreslår derfor departementet at strukturen for domstolene fra før domstolreformen 2021 i utgangspunktet gjeninnføres, jf. nærmere i punkt 3.1. Regjeringen ønsker at domstolstrukturen har bedre lokal forankring. I Domstolkommisjonen, som skrev rapporten som dannet grunnlag for reformen, var mindre byer og kommuner, og små og mellomstore domstoler, i for liten grad representert. Ettersom Hurdalsplattformen gjør unntak for domstoler der domstolleder, kommunene i rettskretsen og de ansatte gjennom sine tillitsvalgte er enige om å opprettholde dagens struktur, er det særlig viktig for regjeringen at disse gruppene uttaler seg om forslagene i høringsnotatet.

Utfordringsbildet i domstolene er sammensatt. Det er blant annet utfordringer knyttet til for lang saksbehandlingstid, fagmiljøene i mindre domstoler er sårbare, og saker som involverer sårbare parter, som for eksempel barn, avgjøres i for stor grad av dommerfullmektiger, som er mindre erfarne enn embetsdommere. De samlede ressursene bør utnyttes på en god måte. Regjeringen vil styrke de lokale domstolene og gjøre dem mindre sårbare. Dette er særlig viktig ved en gjeninnføring av tidligere domstolstruktur. Under den tidligere strukturen hadde en fjerdedel av tingrettene bare én embetsdommer, og en eller flere dommerfullmektiger. Allerede i tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet for 2022 har regjeringen foreslått å bevilge 20 millioner kroner til å ansette flere embetsdommere ved rettssteder der det er få embetsdommere i dag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Flere embetsdommere vil redusere behovet for å bruke dommerfullmektiger i barnesaker. Dette bidrar til å styrke barns rettsikkerhet. Regjeringen vil legge til rette for at domstolene kan samarbeide bedre. Departementet vil derfor blant annet vurdere hvordan vi bedre kan utnytte eksisterende regler i domstolloven for å fremme fleksibilitet, samtidig som vi ivaretar de hensyn som begrunner ønsket om gjeninnføring av tidligere struktur.»

Vedrørende jordskifterettene

Utdrag/sitat fra høringsnotatet:

«For jordskifterettene gjør mange av de samme hensyn og utfordringer seg gjeldende som for tingrettene. Mange jordskifteretter har lav saksinngang, men sakene kan til gjengjeld være svært omfattende. I tillegg er mange av partene selvprosederende og kan ha større behov for veiledning fra retten. Ved gjennomføring av domstolreformen ble det innført større rettskretser for jordskifterettene, slik som for tingrettene. Rekruttering til jordskifterettene har vært krevende i mange år, særlig til dommerstillinger, hvor søkertilfanget har vært lavt over tid i jordskiftedomstoler av ulik størrelse. I

saksframlegg til styret i Domstoladministrasjonen 5. november 2021 (sak 21/78) er det redegjort nærmere for utfordringene. Det fremgår at rekrutteringssituasjonen særlig er vanskelig for jordskifterettene i Hålogaland. Domstoladministrasjonen jobber med tiltak for å bedre rekrutteringen til jordskifterettene. Aktuelle tiltak kan være lønn, flere utdanningsstillinger og etablering av et utdanningstilbud i Nord-Norge. Departementet legger til grunn at tiltakene foreslått under punkt 3.2.3 også vil kunne ha effekt for jordskifterettene, slik som bedre samarbeid på tvers av rettskretser og bedre tilrettelegging for overføring av saker.»

Vurdering

Farsund er del av Agder rettskrets og beskrevet her:

<https://www.domstol.no/enkelt-domstol/agder-tingrett/om-agder-tingrett/>

Agder tingrett har tre likestilte, fullbemannede rettssteder, med hvert sitt tinghus: Arendal har 6 faste dommere, 2 dommerfullmektiger og 12 saksbehandlere/øvrige stillinger. Kristiansand har 12 faste dommere, 4 dommerfullmektiger og 26 saksbehandlere/øvrige stillinger. Farsund har 2 faste dommere, en dommerfullmektig og 4 saksbehandlere/øvrige stillinger.

Tjenestetilbudet fungerer bra for Farsund kommune. Dette gjelder både for de alminnelige domstoler og jordskifteretten.

Det uttrykkes forståelse for at enkelte distrikter har hatt utfordringer i forbindelse med dagens domstolsstruktur. Vi kjenner ikke til at de utfordringer høringsnotatet nevner, også gjelder for Farsund. Tvert imot opplever vi stabilitet, kontinuitet og kvalitet. Og ser ikke at noen av argumentene for å reversere dagens ordning kommer til anvendelse.

Det vises til vedlagte notater fra Agder tingrett. Farsund kommune støtter de vurderinger som fremkommer i disse.

Vektlagte temaer i vår vurdering:

Høringsnotatet berører vesentlige kvalitetskrav, og er velbegrunnet. Det synes likevel for hastig å vurdere en reversering etter så kort tid. Det vil erfaringsmessig ta lengre tid å kartlegge alle konsekvenser av en større strukturendring, enn det som er fremlagt her.

Det er nødvendig å beholde dagens ordning lengre dersom en skal kunne fremskaffe et mer dekkende evalueringsgrunnlag. Det er snakk om komplekse organisatoriske grep som ikke bør forhastes uten en mer langsiktig og bredere utprøving.

Hyppige endringer av domstolsstruktur er svært krevende. Endringer i rettskretsene og de faste rettstedene fastsettes i dag av Kongen i statsråd. Dette bør endres slik at fastsetting av rettskretsene istedet lovfestes.

Det viktigste er kvalitet- og effektivitetshensyn. Farsund kommune er opptatt av de opplysninger vi har om målsettinger og måloppnåelse innenfor dagens struktur. Viktige målsettinger som lå til grunn for domstolstrukturen var:

- Sterkere fagmiljøer, med økt evne til å holde kompetansen i domstolen faglig oppdatert i et komplekst og delvis internasjonalt rettskildelandskap.
- Særlig faglig fokus og moderat spesialisering i barnesakene (foreldretvist og barnevern), jf. Særdomstolsutvalgets utredning.
- Bedre samlet ressursutnyttelse på tvers av rettssteder.
- Redusert sårbarhet ved inhabilitet, sykdom eller periodevis store saksmengder.
- Økt evne til å overholde frister i fristsaker og prioriterte saker.
- Sikre nærhet til brukere, aktører mv ved at alle tidligere tingretter videreføres som faste bemannede rettssteder med samme bemanning og sakstilfang.

Agder tingrett opplyser at en har kommet langt med å nå disse målsettingene, og har et godt grunnlag for videreutvikling. Sitat fra tingrettens informasjon: «*Dette kommer alle i vårt fylke (like mye) til gode, i form av økt rettssikkerhet, høy grad av service og effektiv saksavvikling. Et helt konkret eksempel til beste for brukerne, er at ingen saker har blitt utsatt ved noe rettssted så langt på grunn av sykdomsfravall hos dommer. Vi har alltid klart å skaffe annen dommer, slik at saken har kunnet bli gjennomført.*»

Vedrørende jordskifterettene

Agder jordskifterett består av tre like store kontor. Det er seks årsverk i Flekkefjord, nesten seks årsverk i Kristiansand og seks årsverk i Arendal. Agder jordskifterett består av Agder (inkl. Sirdal) samt kommunene Lund og Sokndal i Rogaland.

Agder tingrett dekker av Agder (ekskl. Sirdal).

De tre rettsstedene Flekkefjord, Kristiansand og Arendal ble slått sammen til Agder jordskifterett den 14.06.2021. Fordelen med den nye strukturen er at det er enklere å fordele saker på tvers av lokasjonene, og dermed utnytte ressursene på en bedre måte. Ulempen er at organiseringen medfører fjernledelse. Nærheten for brukerne ble sikret. Stortinget vedtok i desember 2020 at rettssteder med 4 dommerårsverk eller mindre ikke skal nedbemannes. Garantien gjelder alle de tre rettsstedene Flekkefjord, Kristiansand og Arendal.

Det er stabilitet i tjenesten og vi er kjent med at ansatte er innstilt på å videreføre dagens struktur. Saksavvikling er det viktigste, og Agder jordskifterett var den jordskifteretten som fikk inn flest saker og sluttet flest saker i fjor, selv om det er flere jordskifteretter som er bemannet med flere årsverk enn Agder. Kun tre jordskifteretter hadde kortere saksbehandlingstid enn Agder i fjor.

Økonomiske konsekvenser

Ikke vurdert

Konsekvenser for barn og unge

Barnesaker er særskilt nevnt i høringen. Vi har ikke kjennskap til hvorvidt dagens domstolsstruktur har særskilte utslag/endringer for denne sakstypen spesielt i vårt distrikt, sammenlignet med situasjonen før reformen i 2021. Det vises til opplysninger fra Agder tingrett om barnesaker som ett av flere viktige fokusområder i dagens struktur.

Konsekvenser for klima og miljø

Ikke vurdert

Konsekvenser for folkehelse

Ikke vurdert

Konklusjon

Kommunestyret anbefaler å inngi et høringssvar der en støtter opprettholdelse av dagens domstolsstruktur.

RETT UTSKRIFT
DATO 18.mars.2022